

Primaria

APRENDER É CRECER

XUNTOS 1

Programación

Unidade 5

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Sopa de pedra

Descrición da unidade

Neta unidade imos seguir co estudo dos tipos e orixe dos alimentos, os costumes do Nadal e as consoantes, neste caso *r*, *c*, *z* e *x*. Conforme se vai ampliando o número de letras traballadas deberemos estar atentos á interiorización que os nenos e nenas fan delas, pois incorpóranse aspectos ortográficos e fonéticos que poden engadir dificultades de aprendizaxe, tales como:

- Distinción entre as dúas grafías para o son oclusivo xordo (*c-qu*).
- Distinción entre o son vibrante simple e múltiple e as súas grafías (*r*, *rr*); ao que se engade, ademais, a colocación na palabra.
- Distinción entre o son fricativo apicoalveolar e o son fricativo palatal e a súas grafías (*s*, *x*), feito que pode complicarse nas zonas de Galicia onde hai despalatalización.
- Distinción entre o son fricativo apicoalveolar e o son fricativo interdental e a súas grafías (*s*, *c-z*), feito que pode complicarse nas zonas de Galicia onde hai seseo.
- Interiorización dos usos ortográficos de sons con dobre grafía como o oclusivo xordo (*c-qu*) e o fricativo interdental (*c-z*).

Temporalización:

Decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

LINGUA

- escoitar e ler os bocadillos dun conto.
- Ler con fluidez e pronunciando correctamente palabras, frases e textos breves formadas coas letras estudadas.
- Escribir con corrección as consoantes, *r*, *c*, *z*, *x*, que se estudan nesta unidade.
- Relacionar palabras e imaxes ampliando a lectura e escritura de palabras coas letras estudadas.
- Ler con eficacia pequenas frases e textos e responder axeitadamente ás preguntas de comprensión lectora.
- Ler e dialogar sobre o Nadal e coñecer un poema de autor musicado por un grupo musical infantil.
- Utilizar a expresión oral de forma correcta e coherente nas actividades, exposicións e debates da aula.

CIENCIAS NATURAIS

- Coñecer e nomear os diversos tipos de alimentos que constitúen a nosa dieta.
- Clasificar os alimentos segundo a súa orixe.
- Diferenciar distintos alimentos segundo o modo de conservación que necesiten.

CIENCIAS SOCIAIS

- Recoñecer o Nadal como festa tradicional.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

LINGUA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura. <ul style="list-style-type: none"> • Conto tradicional: <i>Sopa de pedra</i>. • Comprensión da lectura. • As letras: <i>r, c, z, x</i>. • Obradoiro de escritura. • Tarefa. <ul style="list-style-type: none"> - O Nadal. 	1. escoitar e comprender un conto oral.	1.1. escoita e comprende un conto tradicional. 1.2. Le os bocadillos dos personaxes do conto. 1.3. Identifica a opción correcta entre dúas sobre os contidos do conto. 1.4. Recorda e debuxa elementos significativos do conto.
	2. Recoñecer auditivamente as consoantes <i>r, c, z, x</i> .	2.1. Recoñece a consoante e a súa localización na palabra. 2.3. Distingue auditivamente <i>r</i> forte e <i>r</i> simple.
	3. Ler con fluidez e pronunciando correctamente palabras e pequenos textos formadas coas vogais e as consoantes estudadas.	3.1. Le con fluidez e pronunciando correctamente palabras e frases formadas coas consoantes estudadas.
	4. Escribir con corrección palabras e frases formadas coas vogais e as consoantes estudadas.	4.1. Escribe con corrección palabras e frases formadas coas vogais en maiúscula e en minúscula. 4.2. Escribe correctamente palabras con <i>r</i> simple e <i>rr</i> dobre. 4.3. Recoñece e asimila o uso de <i>c</i> e <i>z</i> .
	5. Realizar xogos de lingua.	5.1. Comprende a dinámica de xogos de lingua como o encrucillado.
	6. Escribir con caligrafía correcta.	6.1. Escribe con boa caligrafía vogais e as consoantes estudadas nesta unidade.
	7. Ler un poema sobre o Nadal e escribir unha pequena carta aos Reis.	7.1. Le e comprende o poema <i>O cuarto Rei Mago</i> . 7.2. escoita e aprende a versión musicada do poema. 7.3. Escribe unha breve carta aos Reis Magos con axuda.

CIENCIAS DA NATUREZA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
<ul style="list-style-type: none"> Os alimentos: a súa función no organismo. Iniciación á actividade científica. 	1. Coñecer e valorar a relación entre o benestar e a inxestión dunha alimentación variada.	1.1. Recoñece os distintos tipos de alimentos.
	2. Coñecer a orixe dos alimentos, e como se deben conservar.	2.1. Discrimina os alimentos de orixe vexetal, e os de orixe animal. 2.2. Coñece como debe conservarse cada tipo de alimento.
	3. Obter información relevante sobre os tipos de alimentos, integrando datos de observación directa e indirecta.	3.1. Fai preguntas para obter información e pedir aclaracións.

CIENCIAS SOCIAIS

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
<ul style="list-style-type: none"> O Nadal como festa tradicional. A diversidade cultural na celebración da festa do Nadal. Utilización de técnicas para potenciar a cohesión do grupo e o traballo cooperativo. 	1. Coñecer a festa do Nadal: tradicións, alimentos, cancións...	1.1. Coñece tradicións, cancións, alimentos e instrumentos típicos do Nadal.
	2. Respetar as diferenzas existentes entre as distintas relixións ou grupos étnicos.	2.1. Respeita as diferenzas existentes entre os sistemas de valores dos distintos grupos étnicos ou relixiosos.
	3. Valorar o traballo en grupo, mostrando actitudes de cooperación e participación.	3.1. Participa en actividades de grupo, adoptando un comportamento responsable, construtivo e solidario. 3.2. Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, e valora as ideas alleas.

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Os estándares de aprendizaxe mostran o grao de consecución dos criterios de avaliación desde a propia descrición e concreción do criterio. Para facilitar o seguimento do desenvolvemento de cada estándar buscaremos evidencias dos alumnos que mostren a súa evolución en cada un deles.

No anexo de avaliación propónse un portfolio de evidencias para os estándares de aprendizaxe. O cadro seguinte suxire unha selección dalgunhas destas posibles evidencias. Os docentes poderán substituílas por outras que consideren máis relevantes para o desenvolvemento do seu grupo.

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

LINGUA

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. escoita e comprende un conto tradicional.	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do conto tradicional portugués, <i>Sopa de pedra</i>, da páxina inicial. • Actividades do LD sobre o conto que inicia a unidade e animación sobre as imaxes.
1.2. Le os bocadillos dos personaxes do conto.	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto que se inclúe na lámina inicial; neste caso, os bocadillos dos personaxes.
1.3. Identifica a opción correcta entre dúas sobre os contidos do conto.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade da epígrafe “Comprendo a lectura” para identificar entre dúas opcións a correcta. • Actividade de “Intelixencia interpersonal” do LA para debater sobre o feito de compartir cos demais.
1.4. Recorda e debuxa elementos significativos do conto.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade da epígrafe “Comprendo a lectura” para debuxar os alimentos referidos no conto para elaborar a sopa.
2.1. Recoñece a consoante e a súa localización na palabra.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades de lectoescritura, xogos, trabalinguas, adiviñas e actividade de aprendizaxe cooperativa da PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
2.3. Distingue auditivamente <i>r</i> forte e <i>r</i> simple.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades de lectoescritura, xogos, trabalinguas, adiviñas e actividade de aprendizaxe cooperativa da PD.
3.1. Le con fluidez e pronunciando correctamente palabras e frases formadas coas consoantes estudadas.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades de lectoescritura, trabalinguas (<i>Perexil común...</i>, <i>Unha pérgora...</i>, <i>Gancho reviragancho...</i>, <i>Sei dun niño dunha cecigaciña...</i> <i>Do queixo non me queixo...</i>) e actividade de aprendizaxe cooperativa da PD.

	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
4.1. Escribe con corrección palabras e frases formadas coas vogais en maiúscula e en minúscula.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades da PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
4.2. Escribe correctamente palabras con <i>r</i> simple e <i>rr</i> dobre.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades do “Obradoiro de escritura” do LA • Actividades da PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
4.3. Recoñece e asimila o uso de <i>c</i> e <i>z</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades do “Obradoiro de escritura” do LA • Actividades da PD. • Actividades do LD. • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
5.1. Comprende a dinámica de xogos de lingua como o encrucillado.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades do “Obradoiro de escritura” do LA
6.1. Escribe con boa caligrafía vogais e as consoantes estudadas nesta unidade.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de lectoescritura do LA. • Actividades do “Obradoiro de escritura” do LA • Actividades de reforzo (R) e ampliación (A).
7.1. Le e comprende o poema <i>O cuarto Rei Mago</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do poema Antón Cortizas do LA. • Actividades e xogos da PD. • Ampliación de contidos sobre o Nadal con textos e panxoliñas nos Recursos da PD • Actividades sobre o Nadal do LD.
7.2. escoita e aprende a versión musicada do poema.	<ul style="list-style-type: none"> • Audición da versión musicada d’<i>O cuarto Rei Mago</i>, no LD.
7.3. Escribe unha breve carta aos Reis Magos con axuda.	<ul style="list-style-type: none"> • Resolución da actividade do LA.

CIENCIAS DA NATUREZA

Estándares de aprendizaxe avilables	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece os distintos tipos de alimentos.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Ficha de reforzo dos RF.
2.1. Discrimina os alimentos de orixe vexetal, e os de orixe animal.	<ul style="list-style-type: none"> • Xogos e actividades propostas na PD.

2.3. Coñece como debe conservarse cada tipo de alimento.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Xogo e actividades propostas na PD.
3.1. Fai preguntas para obter información e pedir aclaracións.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades propostas na PD.

CIENCIAS SOCIAIS

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Coñece tradicións, cancións, alimentos e instrumentos típicos do Nadal.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Xogo e actividades propostas na PD.
2.1. Respecta as diferenzas existentes entre os sistemas de valores dos distintos grupos étnicos ou relixiosos.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA. • Xogo e actividades propostas na PD.
3.1. Participa en actividades de grupo, adoptando un comportamento responsable, construtivo e solidario.	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade de aprendizaxe cooperativa proposta na PD.
3.2. Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, e valora as ideas alleas.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de actividades do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto.	Respecta as normas básicas de comunicación nas diversas situacións que se crean na aula.
	<i>Plan lector:</i> Gozar coa lectura.	Comprende os textos de lectura da unidade: conto, poemas, cantigas...
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Manexar a linguaxe matemática con precisión.	Sabe expresar con claridade e precisión datos e informacións.
<i>Competencia dixital.</i>	Manexar ferramentas dixitais para a construción do coñecemento.	Realiza as actividades interactivas vinculadas á unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	Esfórzase e persevera na aprendizaxe: atende, participa e realiza as actividades e interese.
	<i>Intelixencias múltiples:</i> Intelixencia interpersonal.	Debate sobre a importancia da xenerosidade.
<i>Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Identifica os erros na tarefa e esfórzase por superar as dificultades.
	Participar nas dinámicas e xogos de grupo.	Aprende a canción <i>O cuarto rei mago</i> e outros xogos tradicionais e practícaos cos compañeiros.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Respecta as opinións alleas.
	<i>Educación en valores:</i> A solidariedade.	Expresa con palabras e accións, unha actitude firme e comprometida co benestar de todos. Colabora nas actividades que favorecen o ben común ou que axuden a quen o precisa.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Aprender e recoñecer cancións para celebracións e xogos, propios do patrimonio popular galego.	Descubre e xoga coas cancións de celebracións como a canción <i>O cuarto Rei Mago</i> . Aprende algún retrouso, panxoliña, xogo ou encadeado para aumentar a bagaxe cultural e recoñecer o patrimonio oral da lingua galega.

6. TAREFAS

Libro do alumno (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Libro dixital (LD)

Tarefa 1: Gozamos coa lectura do conto “Sopa de pedra”

- Lemos o conto tradicional «Sopa de pedra» e observamos os personaxes e as accións nas ilustracións da lámina inicial; tamén podemos activar a animación do LD.
- Seguimos as suxestións metodolóxicas da PD.
- Realizamos as actividades do LA e do LD.
- Realizamos as actividades, para ampliar os contidos, da PD.
- Realizamos as actividades interactivas do LD.

Tarefa 2: Coñecemos os tipos de alimentos, a súa orixe e como hai que conservalos.

- Observamos o mural *Os alimentos* coas suxestións metodolóxicas da PD.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos actividades complementarias, xogos e traballo cooperativo da PD.
- Completamos con actividades interactivas do LD.

Tarefa 3: Aprendemos as letras

- Coñecemos as consoantes *r, c, z, x* coas diferentes actividades de discriminación visual, auditiva, expresión oral e escrita do LA.
- Realizamos as actividades do LD
- Realizamos as actividades da PD, que se amplían con poemas, adiviñas, xogos e trabalinguas.
- Continuamos a tarefa de aprendizaxe cooperativa para realizar unha caixa-vocabulario.

Tarefa 4: Aprendemos cousas sobre o Nadal e os Reis Magos.

- Observamos o mural *O Nadal* coas suxestións metodolóxicas da PD.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos actividades complementarias e traballo cooperativo da PD.
- Completamos coas fichas de reforzo e ampliación dos RF de Ciencias.

Tarefa 5: O Nadal.

- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD para estes contidos.
- Realizamos as tarefas do LA.
- Ampliamos os contidos cos recursos da PD: tarxetas de felicitación, panxoliñas...
- Realizamos as actividades do LD.

Tarefa 6: Repaso da unidade.

- Realizamos as actividades de repaso do LA.
- Realizamos as actividades complementarias aprendemos un novo canto de roda no apartado Recursos da PD.
- Completamos coas fichas de reforzo e ampliación dos RF.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Utilización da lámina inicial da unidade para a detección de ideas previas e presentación de contidos.
- Audición das lecturas correspondentes do CD e emprego do libro dixital para realizar as actividades como elementos motivadores.
- Seguemento da lectura dos bocadillos que pode ser dramatizada por varios nenos.
- Utilización de diferentes agrupamentos que favorezan o traballo cooperativo e o intercambio de opinións entre os iguais.
- Traballo individual ou en pequeno grupo para afianzar os conceptos da unidade.
- Traballo en grupo cooperativo: agrupar os alumnos en grupos de 3 ou 4 e empregar as estruturas de aprendizaxe cooperativo suxeridas na guía do profesor para traballar os principios de definición de obxectivo grupal, interdependencia positiva e interacción cara a cara.
- Dramatización de situacións cotiás relacionadas co Nadal.
- Desenvolvemento de habilidades de expresión oral e escrita mediante a aprendizaxe de xogos, dramatizacións, cancións e poesías da unidade.
- Emprego e fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.

8. RECURSOS

- Cadernos complementarios. Este proxecto ofrece cadernos complementarios de **Aprendo a ler, Aprendo a escribir**
- Recursos fotocopiáveis da Proposta Didáctica. Para esta unidade podemos atopar recursos fotocopiáveis de Reforzo, Ampliación e Comprensión lectora nos Recursos fotocopiáveis.

Murais da unidade: *O Nadal*

Recursos dixitais

- Libro dixital. Os alumnos e alumnas poderán reforzar os contidos estudados a través do libro dixital. Nel ofrécese a versión en audio do poema ademais de actividades interactivas.
- CD que acompaña a proposta didáctica, cos recursos fotocopiáveis.
- A continuación recóllense algúns enlaces web de interese:
 - <http://anayadigital.es>
 - <http://www.orellapendella.org> Esta páxina web recolle infinidade de cantares, enleados, ditos e retrousos populares. Moi ben organizada e con constantes actualizacións.
 - <http://www.coordinadoraendl.org> Nesta web podemos atopar moitos recursos en lingua galega para desenvolver os contidos do curso cos nosos alumnos e alumnas.
 - <http://vello.vieiros.com/nadal2001/panxolinhas.html> Na antiga web de Vieiros podemos seleccionar moitas panxoliñas para ensinarlles aos nosos alumnos.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de Avaliación).

- Proba de avaliación da unidade (nos Recursos fotocopiáveis).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades observo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais observo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos acadaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o vindeiro curso? Por que?